

นิราศเดือน

แจกในการพระกฐินพระราชทาน

พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าคำรบ

อธิบดีกรมตำราวรรณคดีและตำราพระนครบาล

ณวัดพนัญเชิง

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พระพุทธศักราช ๒๔๖๖

โรงพิมพ์ ไสภณพิพรรฒธนากร

อธิบายนิราศเดือน

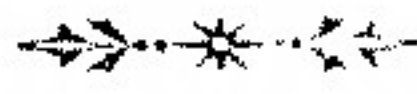
หนังสือกลอนนิราศเดือนนี้เป็นนิราศซึ่งนบถอกัน
ว่าสำนวนแต่งดีเป็นอย่างยิ่งเรื่อง ๑ ข่างคนเข้าใจว่า
สุนทรภู่แต่ง แต่ทักกล่าวกันมาเป็นหลักฐานนั้น ว่านายมี
ศิษย์ของสุนทรภู่แต่งเมื่อบวชเป็นพระอยู่วัดพระเชตุพน
นายมีคนเห็นว่าใครแต่งกลอนนิราศเมืองกลางไว้ อีกเรื่อง ๑
ปรากฏสำนวนในหนังสือ ๒ เรื่องด้วยกัน ความที่กล่าว
มานั้นเห็นว่าพอจะเชื่อฟังได้ ควบกลอนนิราศเดือนแล
นิราศเมืองกลางทั้ง ๒ เรื่องนี้ แต่งตามแบบของ
สุนทรภู่ เป็นเค้าเงื่อนว่าผู้แต่งเป็นศิษย์ หรือเป็นผู้
นบถอวัลกลอนของสุนทรภู่ แต่พิเคราะห์ดูในทางความ
ที่แต่งผิดกับสุนทรภู่ จึงเข้าใจว่าจะเป็นสำนวนผู้อื่นซึ่ง
เป็นศิษย์ของสุนทรภู่
ศิษย์ของสุนทรภู่ที่สามารถแต่งกลอนได้ก็แทบจะถึง
ครูปรากฏแต่ ๒ คน คือนายมีนคน ๑ กับหม่อมมาโชทัย
กระต่าย อิศรางกูร ณ อยุธยา ซึ่งแต่งนิราศเดือนคน
อีกคน ๑ นิราศเดือนคนนั้น ว่าที่แท้จะว่าดีกว่าของ

สุนทรภู่ในบางอย่างก็ว่าได้ เช่นตรงใช้ศัพท์ภาษา
 อังกฤษ ใช้แห่งใดคงหาสัมผัสที่เหมาะเข้าความได้ไม่มี
 เคอะเลยสักแห่งเดียว กระบวนเล่นศัพท์ภาษาต่าง
 ประเทศเช่นนี้ สุนทรภู่ไม่ร้ภาษาต่างประเทศ หา
 สามารถจะเล่นได้ไม่ จึงว่าหม่อมราโชทัยได้เปรียบ
 สุนทรภู่อยู่ตรงนั้น ผู้ที่แต่งกลอนเขาอย่างสุนทรภู่มีมาก
 กว่ามาก แต่ไม่มีใครที่จะแต่งได้ดัดดัดพันครุเท่านายมี
 กษย์หม่อมราโชทัยที่กล่าวมา.

๑๙.

นิราศเดือน

๐ ไธระคเดือนหน้าคิมหันต์ พวกมณษย์สคคชสนก
 ครัน ไทคูกนพิศวงเมือสงกรานต์ ทั้งผคเชญใจ
 ไล้อังคาส อภิวาทพทธรูปในวิหาร ล้วนแตงตวทวกัน
 วนสงกรานต์ คสะครานเพริคพริงทงหญิงชาย ทีเฒ่า
 แก่ม่ายมีใคร่เทียว ลือคเป็รยวกันหวานลูกหลาน
 หลาย ทกาคคชคสส่วยทงกาย เทยวถวายนาหอม
 พรอมศรัทธา บ้างกมทสวาคมาคพระสงฆ์ ต่างจำนง
 นกกาคคชคสสิกขา ไทแต่เพียงพคกันจำนรรจา นาน
 นานมากลยไปแล่วใจตรอม ล้วนแตงตวเต็มงามทราม
 สวาค ไล้สสิวาคพงเพองตวยเคืองหอม สงกรานต์ท
 ทรษทไม่มีมอม ประคยพรอมแหวนเพชรเมคมุกดา
 มีเท่าไรไล้เท่านั้นลนผู้หญิง คเพริคพริงเพราเอก

เหมือนเมขลา รามสรเค็นคินสันศักดิ์ดา เทียวไล่ควา
 ลางทกมเชิง ข้างเลนเบยเสยถวจนมวมิต ใครขตค
 ถากถางวางกันเหลิง ข้างคตมอยยอผาคากนเบง ทรู
 เชิงทำแปคเก่าเปนเจ้ามอ เขาตคไฟ่ตายแพ้เหลือแต่
 ผา สันขัญญาข่นพลาจครางหือ ๆ นังเสยใจเต็มท
 คองหนมอ ไม่สตัยซอทำไฟ่ตายเขาเอง คเขาเล่น
 เปนระคไม่รชาค นชนาฏฟงกะเตาระชนเหมาะะเหม็ง
 ข้างกหลงเลยเล่นเปนนกเลง ฉนนเกรงกลวนกไม่รัก
 เลย ทังหน่มสาวควาวควานค้วยการเล่น ข้างซุมเปนมัว
 เมยกันเสยเฉย แต่ตัวเราเปล่าไปมิได้เซย ใ้ออกเอีย
 คิคไปแล้วใจตรม ให้เจีบจุกทุกข้เท่าคิรคิร ค้วยไม่มี
 คู้ชิตสนิทสนม ทกวนนใครมีซงค้ชม ล้าราญรมย์
 เริงจิตรเปนนิจกาล เมื่อไรเล่ารานจะมข่าง จะไ้กว้าง
 เว้นทุกข้สนุกสนาน แต่่นกตรองปองหามาชานาน
 ทอคสพานเขาที่เห็นไม่เคเลย ว่าคนงถงนชสควิตก

รักมักกลเมอจนเพื่อพก เหมือนนกขอกเรียมแล้วนะ
 แก้วพี่ ให้โหยหวนครวญหาทุกราตรี สักกขจะไต่
 นื่องประคองนอน กระทบถึงเคียนเจ็ดไม่เสร็จโคก
 บังเกิดโรคแรงนักด้วยรักสมร สลากภักตร์จิตแจ่งแต่่ง
 หายคอน อย่างแต่ก่อนหายกระต่ายมีลายทอง ไล่
 คานรูปนาควายภักตร์ ครั้นเห็นหนักคเตนแผ่นผยอง
 แสรกรอหย่อยพวงมาไลยกครอง ไล่เข้าของหายห้าม
 ตามกันมา ทุกวันนมแต่จะทำแปลก ไล่ไต่แบก
 เกิดควนมาถวนหน้า สาระพันเอมไอชโภชนา ตาม
 ครทธาส์ปรุษนชอนงค์ ทงผู้ค้เขิญใจก็ไปมาก จับ
 สลากหนงสอชอพระสงฆ์ รัจักนามตามพบประสของค์
 ค่างจำนน้อมถววยรายกันไป พระลาองค้งงกตก
 ประหม่า ให้ยะธาเสียงสั้นอยู่ห้วนไหว สัปรุษกรวคหน้า
 รำในใจ ที่ผู้ใหญ่หมายประโยชน์โพธิญาณ ที่หนุ่ม
 หนุ่มสาวสาวราวกับฉนั้น นักรำพรรณในจิตรอธิษฐาน

ให้มีเมียรูปงามทรามสัคราน ที่เรือนข้านคยคังเขามั่ง
 มี อนงค์นาฏปราธนาจะหาผิว ไม่เล่นถ่วงกินเหล้า
 เมอาหานี้ ให้รูปงามทรามชมอดมคติ ลางสัตว์ปราธนา
 หาขนนาง มีเงินทองบัวไฟระเครื่องใช้สอย จะนั่ง
 ลอยนวลสบายนุ่งลายอย่าง ขแต่เรือเก้งพังลงนั่งกลาง
 ไปตามทางแถวชลทคนพาย ที่ตคพนกนอยกชชชช
 ไม่นกอนนกกมีแต่ที่หมาย ทมแล้วฉาเฉอยเรอยสบาย
 ค้อยเว้นวายโคกเศรำเขาหัวใจ กระทำมาหากินภิญ
 โฉยยิ่ง มีลูกหญิงลูกชายหมายอาไศย ที่ไม่มีผง
 ฝาให้อาไศย เหมือนกบใจของฉนทพรรณา คคถงนช
 สุกที่รักให้หนักอก น้ำตาตกพร้งพรายทั้งซ้ายขวา ลัก
 เมื่อไรจะไคแนบแอบอร่า ละห้อยหาโคกคัลยรำพรรณ
 คราง ถงเคอนแปคแคคอบพยขฝน ฤคคลพระวสา
 เขามาขวาง จวนจะบวชเป็นพระสละนาง อยู่เห็นห่าง
 เห็นกนเมอวนชชชช ประคยพ่มขบผาพฤกษากะถาง

รูปแรงแคซ่างโคควายขายกันวัน ตักตาหน้าพราหมณ์
 งามละมุน ต้นพิกกลั่นจิตจริง ต้นไม้ทองเส้าอง
 หงษ์ขผง คู่ละสลงเขาชายพวกชายหญิง อณรท
 ยศกนิรชะอ้อนพริ้ง มีทุกสิ่งชอมาบูชาพระ ชนกฤท
 วิกกรจักสันนิท คติจิตพุดจาวิสาสะ พระหนุ่มหนุ่ม
 กลุ้มใจทำไมละ เสียงจาจะเจรจาพาสบาย ถำญาตี
 โยมจริงจริงแล้วนึ่งเฉย มีใครเงยคหน้าขัญญาหาย
 ไม้พุดมากพาดพิงให้พริ้งพราย คเระรายเรยบร้อย
 กระช้อยชด พรรษาหนึ่งสองพรรษาไม่ผาศัก เข้าบ้าน
 กรุกเลยลาสิกขาบท เหมือนน้ำอ้อยอ้อยถูกจุมกมค
 ใครจะอดไคเล่าพวกชาวเรา นกคณงถงนางกลางพรรษา
 แต่คอยหาเขาเย็นไม่เห็นเขา เทยวพิงเทศน์มิไคชาค
 คลาดเลา เห็นแต่เขาคณอื่นไม่ชนตา นึ่งพยเพียบ
 เรยบร้อยน้อยไปฤา ประนมมือพงธรรมเทศนา ทพง
 จริงนึ่งตรยจนหลยตา ข้างกมหน้าพงไปมิไคเงย ทพง

เล่นเห็นกันเป็นขวัญเนตร ไม่ฟังเทศน์เอาบุญแม่คุณ
 เอ๋ย มาเล่นตากันฉันไม่เคย ไม่สิ้นเลยเหล่าตะกลาม
 กามคุณ ที่ท่านแก้แก้ตัวยังชั่วคอก หมายถึงออก
 ห่างเหินจากเมถุน ท่านอยากขวชสวัสดิมนต์ชนเอาบุญ
 ที่แรกร้อนนแลร่ารำคาญใจ ด้วยความรักหนักเหลือ
 เหมือนเรือเพียบ จนน้ำเลียบแคมแล้วแจวไม่ไหว ถ้า
 ผ่อนของชนเสียข้างยังชั่วใจ แจวไปไหนไปได้ไม่หนัก
 แรง ใ้อ้ออกชาวเราเหล่าหนุ่มหนุ่ม อยากใคร
 สุ่มปลาหนองเทยวส่องแสง ตัวฉันเล่าเฝ้าคลังด้วย
 คลางแคลง จะพลิกแพลงไปอย่างไรก็ไม่รู้ ใ้อ้อใครจะ
 สมอารมณ์ ใครช่วยชักฉันจะให้ให้หว่านหม ยิงรอน
 ในใจขอให้หมอดู ว่าชัคคันักหนาให้อาตร ถึงเดือน
 เก้าเศร่าสร้อยละห้อยหา พระจันทร์ราวนคยกลขสญ
 แต่ไคกเศร่าเราเต็มชนเพิ่มภู ไม่ลขสญไปข้าง
 เหมือนอย่างเดือน ไม่ไคชมโฉมศรีไม่มีคข จะเปรียบ

ทุกขอะไรก็ไม่เหมือน ถึงจะมีเขาของสักห้องเรือน
ไม่ชนเหมือนคนรักสักราตรี ถ้ามีคู่สัสสมภิรมย์บรร
ทุกวันคนปรกติเปรมเกษมศรี ถ้าไม่ได้เหมือนหมาย
ตายเสียก็ ไปเกิดมีชาติหน้าคอยทำนอง โอ้อวกรรม
จำเภาะพระเคราะห์ หมายไ้สุขเคื่อนเกายังเศรา
หมอง เห็นเมฆมืดเวหาฟ้าคนอง พยับฟองฝนสาด
อยู่ปราศปราย พยับเยอกโยกมาพ่ากแลบ คุ้มแวบแวว
วบแล้วดับหาย เหมือนเห็นขวัญเนตรวบแล้วดับกาย
ราวกับสายฟ้าแลบแปลบไพยม พิรุณโรยไปรยมา
เวลาตก คณงนกกถางนางสำอางโถม ถ้าเหาะไ้ไ้จะ
ไปพา.อาามาโถม ประคองโถมโถมเล่นไม่เว้นวาง
นัจนจิตรฤทธิหามิไ้ ยิ่งคิดไปสารพคจะชคขวาง ระ
ทวยทอคกอคหมอนลงนอนคราง กลัวจะค่างมรสุม
กลุ่มหัวใจ ยิ่งคคคคจิตรคล้อยละห้อยหา ชลนา
เอิบอาบฟล้าปไ้ไหล กลางคณหนาวกลางวันร้อนร้อน

ฤๅไทย เมื่อครั้งไรจะพ้นข้อทรมาน ถึงเค็อนสียเห็น
 กนเมื่อวันสารท ใ้สังคาศ โภชนากระยาหาร กระยา
 สารทกล้วยไข่ใ้โตกพาน พวกชาวบ้านถวนหน้ามา
 ธารณะ เจ้ากรมคมห่มสัชลินข แล้วจับจยทขยพินอม
 คีคะ หยิบเข้าของกระยาสารทใ้บาตรพระ ธารณะ
 เส่จรสรพกลยมาเวอน พอลยเนตรเชษฐาอรารอน
 แสนอวรณ์โหยใ้ใครจะเหมื่อน ไม่รู้ที่จะวานใครไป
 ตกเค็อน ใ้มาเยอนเยยมพถงทนอน ถ้าเข้าชค
 อคออกจะกอดรด สอดล้าผคเค็อนทรวงทวงสมร
 แม้นชวนหยกพลกหันจะกนกร ทำแ่งอนพจจะงอใ้
 ทอใจ จะเข้าควยคาถามหาเสน่ห อระเจทำผงใ้
 หลงไหล ไ้ยามนั้โคมตรุกก็อยู่ไกล ทำไฉนจะใ้
 มิตรมาชคเซย ขอเชิญเทพทุกสถานพิมานสถิตย
 ช่วยเค็อนมิตรใ้มาเยอนอย่าเชอนเฉย อย่าใ้เรียม
 คอยทำอยู่ช้เลย ไม่ใ้เศยนชนงค็อนคองตาย อน

หญิงอนคนไปทั้งไตรจักร ไม่มรกเหมือนนุชที่สุค
 หมาย ขอให้ไต่แนบน้องประคองกาย ออย่าคลาศ
 คลายทรายเท่าเขานีพพาน ยิ่งรำคาญแค้นใจให้สอน
 ่างามชั้นเห็นคงจะสังสาร แม้นแรกเปลี่ยนน้ำใจอา
 ไลยลาญ คงรำคาญเหมือนเรือมที่เกรียมตรอม
 ถายอศรกรกรวยประจวบจิตร คงได้ชิตเซยแนบแอบ
 ถนอม จะประโลมโฉมเฉลิมเป็นเจิมจอม ให้เพริศ
 พรอมพรังพรายสยายบาน จะตั้งตกบกแผ่นให้แน่นหนา
 มีเงินตรากินกรุ่มเป็นภูมิฐาน ช่วยค้ำคนยาวไพรไว้ใช้
 การ ให้เยาวมาลยชนสมภิมย์ใจ พันอนตฤกนก
 นิยมสมบัตย์ ก็เพราะว่าความรักมักหลงไหล สัน
 เือนสียลยลยนี้ยแต่ไกล ยังไม่ไต่กลยาน้ำตาริน
 เือนสียเอ็จเสร์จรพระวสา ชาวภาราเซ่งแซ่แห่
 กระจัน ลงเรือเพียบพายยกเหมือนนกบิน กระแสสินธุ
 สาครายกระจ่ายฟอง สุกสนานขานยาวควาสันนั้น

ข้างแข่งกันขันสู้เป็นคู่สอง แพ้ชนะปะตาพคจาลอง
 ตามทำนองเล่นกะจิ้นสนทกข ไปช่วยแห่แลกันกระสัน
 สวาคี นุชนาฎพายเรือไล่เสื่อส จนแยกชุ่มตมตังอสังค
 เส้นเกษไคกสรอยกพลอยยบ เหมือนตกแสงแบกไคก
 ไว้สักพ้อม คม่วมอมหน้าตาเมือซากลับ ถึงบ้าน
 หอบขอบออลงนอนพข ตานันหลยใจตรกนกกถึงพาย
 บ้างว่ากนวนนพคนน ช่างคฉนนกะโรหน้าใจหาย บ้าง
 แกล้งพคคังคังว่าชงชาย เบอจะตายไปกะจิ้นเขานินทา
 ไคยนพคเช่นนกมมาก พคแต่ปากใจนเทยวชนหา
 การโลกยมทวทังโลกา ไครบ่นบ่าว่าเบอไม่เชอเลย
 ถึงตวเรานเลากเรารอน แสนอวรรณวญญานจาเอีย
 ไม่ว่าเล่นเป็นบ้าหลังควยหวงเซย ยิงเคยเคยก็ยงคค
 เป็นนิจกาล ทกค่างม่งมาคปราถนา จะพรรณาสุดคค
 ให้วิคถาร ในเล่หกลโลกาห่าประการ ฉนนรำคาญ
 สคทจะชเมง เทือนลขลของล่องลอยกกระทงหลวง ชน

ทังปวงเลยตามอร่ามแสง ดอกไม้ไฟโชติช่วงเป็น
 ดวงแกว ทังพลแรงตงตงตงส่ท้าน เสียงนกบิน
 พราวคพรวคกรวคอายคอ เสียงหวอหวอเฮฮาอยู่น่าฉาน
 ล้วนผู้คนล้นหลามตามส่ฟาน อลหม่านนาวาในสาคร
 บ้างก็แห่ผาขาวพฤษายก มเรือชกเซ่งแซ่แลส่ลอน
 ขี้ขระโคมคนตรมิลคร อรชรร่าร่าอยู่น่าเรือ บ้างก็
 ร้องส่กรวาใส่่น่าทข ลูกค้รบพรอมเพราะเส่นาะเหลอ
 ฟังส่าเนียงส่ตรไม่มีเคือ เปนโยเยอจับในน้ำใจชาย
 ฟังส่าเนียงเสียงนางทกลางน้ำ แลวหวนร่าฤกถงนช
 ทส่คหมาย กลบมานอนอ่อนทอระทวยกาย เผ่าฟม
 ฟายชลนาทกรাত্র นอนไม่หลับกลบลกเข่น่าต่าง
 จันทรกระจ่างแจ่มฟ้าในราย เห็นดวงเคือนเหมอน
 ลกษณภกคน ยพินพอยู่ไกลในยนา ฟนังคอยนอนคอย
 ละห้อยหวน แล่นรณจวนมีไคสนถวิลหา เห็นราห
 จุจับพระจันทร์ทรา ชาวภารออองคนงตง พิฤกลั่นครัน

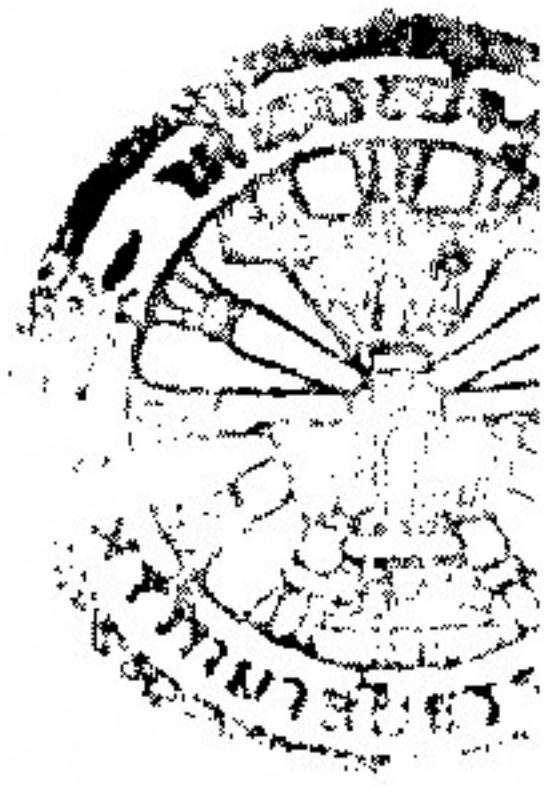
ครกเสียงกกกอง ระฆังฆ้องกลองแซ่ทั้งแต่รสังข
 ประคองเสียงเพียงพนพิภพพัง มีทุกครั้งที่ทุกคราว
 ฉาวทุกที โอ้วาตวงจันทร์เจ้าคุณเคราหมอง ไม่ผูกต้อง
 แผลอกอวยพยขลิ อยู่ในปากกราทอสูริ มีนาที่ปล่อยปละ
 สละกัน แต่ตัวพมไคมีนาทชน ทกวณคินเฝ้าวิโยค
 คุ้มไคกคัลย์ ครอบคณิงถงมิตรทตคพน พชมจันทร์
 ต่างเจ้าเขาวมาลย์ เมอวันมีเทศนามหาชาติ ไคเห็น
 นาฏนชนงคัยอกสงสาร สปรยคขคังพงกุมาร ชชวาลัย
 แจ่มแจ่มด้วยแสงเทียน พพงธรรมเทศนัจบไม่พบน้อง
 เทยวเมียงมองเลยวลคฉวต:ฉวียน ไม่พบภักตร์
 เขาวมาลย์ในการเปรีญ กวนเวียนมาบ้านรำคาญใจ
 ถงฤคเคอนอายไม่ไคสมร ยิงหนาวนอนกอดประทัย
 ไม่หลบไหล ถงกอดหมอนนอนนิ่งแล้วผิงไฟ ไม่อุนใจ
 เหมือนอกอดแม่ยอครก พเป็นทุกขทุกเคอนเหมือนจะ
 ม้วย ไครจะช่วยทุกขไคไม่ประจักษ์ ให้คขแค้น

วิชาญญานักหนานัก จนสุดรักสุดฤทธิจะคิดการ ให้สุด
 แค้นแค้นวิตกในอกพิ เหมือนพระสเสารกระษัตริย์
 พลัดสถาน พระเสารทบชฌษาอยู่ชานาน พระภูบาล
 เปนข้าเข้าเข้าไป ถึงกระนั้นพระองค์ก็คงหาย กลีบ
 สบายคืนมาภาภาได้ แต่ทุกขพินยงกว่านั้นไป ทำกะ
 ไรจะได้ ชนทุกคืนวัน เปนเคราะห์กรรมซ้ำแซกเข้า
 แกรุ่น มาหมกมุ่นด้วยผู้หญิงจริงจังฉนั้น แม่โลกีย์
 เจ้ากรรมแก้ทำครั้น จะยากขึ้นไม่ขาดประหลาดใจ
 ยิ่งเห็นหน้ามิ่งมิตรให้คิดรัก ออกจะหกลีบแล้วกรรม
 จะทำไฉน ชรอยเป็นคู่สร้างฤาอย่างไร จึงอาไลย
 นางงามถึงสามฤดู ยกเอาเรื่องในใจใส่สมุด ถ้า
 นงนชทรายเรื่องคงเคืองหู อันความรักมักคลั่งตั้งกระ
 ทุ มีทุกผู้ทุกคนไม่พ้นเลย ครั้นล่วงเข้าเดือนยทวิหนาว
 นางสาวสาวอายุน่าทำหน้าเฉย อุต่าให้บำรุงกายให้ชาย
 เชย ไม่ขาดเลยแบ่งขมนกินสอพอง ไม่ใคร่ผิงอึกค

กลัวศรีเสีย อลุ่มอะเหลยเหลยอกไม่มีหมอง คัด
 บกเขคเลศลวนวนวลลออง อนงคั่นองนำวรกลกขณา
 ข่างกทางคั่นอองล่องกระจก เห็นผมตกควำขำนัก
 หนา อล่ำหัดอนอล่ำหัดคหัดเล่นตา เปนวิชาชวนชาย
 ให้ตายใจ ข่างกขมพรมพรายขยายแกม เอาหมก
 แต่มให้คำทำเป็นไฟ ล้วนแต่งตัวทักกันทุกวันไป
 นฤาใครจะไม่รักภักคินี้ ทั้งชาวขำล่ำอองเหมื่อนอย่าง
 ขน ย่อมหวานมันกันหมดครคิตถิ ผูกสายสร้อย
 กบขอมอลอวาม ทกวนนนบถอขอมอทอง ข่างกไป
 วัฒหาหลวงพิ ขนกุญแจอมกายถวายเป็นของ ใครไม่
 รัคทเหมื่อนพน้อง เขาแอบมองลอบคว้อยบาย ธรรมคา
 ว่ารักเขามักรู้ เพราะตาหุยกเหตุสังเกตง่าย จะเจรจา
 พาทีมีแยบคาย ใครอย่าหมายว่าจะบิตไม่มีคเลย เช่น
 ทำนองของฉันทกวันแล้ว เขารูเท่าทงนั้นฉันทกเฉย
 ใ้อ้ออกชายที่หมายเซย - ยังไม่เคยแล้วยงคิตจิตร

กระทบ สืบเคื่อนถ้วนครวญหามารศรี มิได้มีความ
 สบายเท่าปลายผม เผ่าคิดถึงสาธิกายาชะอม น้ำค้าง
 พรหมพริ้งพราวหนาวหัวใจ ไม่เห็นมาเยี่ยมเยียนจน
 เคือนย เจ้าขกษโบายบินไปกินไหน สุริยาอัยภัก
 ลงไรไร ไอ้อาไลยสาธิกาน้ำตานอง โฉมยพินกินรเจ้า
 พ้อเอ๋ย เมื่อไรเลยจะได้ชมประสมสอง คุผิวเหลืออง
 เรืองคดงส์ทอง ไต่ประคองแล้วจะชนทุกคืนวัน คอก
 โกมทบุษยามณฑาทิพ วิไลยลิลลอล่องของสวรรค์
 ถาหล่นลงตรงพจะคิครน คงภาลันโลกาสุวาสเทือน
 แม่ดวงแก้วนพเก้าสาวภาค พผิงฝากรักใคร่ใครจะ
 เหมือน ให้หมกมุ่นวุ่นวายมาหลายเดือน สติเพื่อน
 คลั่งไคล้ในใจตรม ถึงเดือนสามความโคกไม่เสียม
 สูญ จันทรจารุญแสงงามยามประจุม คารารายพราย
 พร่างน้ำค้างพรหม พนังชมจันทรเพ็งเปล่งไพยม คุแหว

วยเวหาลวันคาเรศ เหมือนดวงเนตรนุชนางล้ำอาจ
 โฉม ตกระพริมริมแดงทังแสงโคม ลอยไพยม
 ล้อมจันทร์พรรณราย พนังชมตรมตรกตกสังค น้ำ
 ค่างหยดเยือกเย็นกระเซ็นสาย ขบผาเผยกลั่นก้าน
 ขานกระจาย ตองพระพายหอมประทั้นเหมือนกลั่นนาง
 พเคลิ้มคลั่งนงอยู่คมะลิ ลมสดีหลงพลอดกอกตกระ
 ถาง พังเปนเสียงสายสมรวอนให้วาง จึงปลอยนาง
 ทางว่าควยฮาไลย พนังคอยนอนคอยน้อยไปฤา
 ขอดูกมอຍอตรักอย่าผลักไส พอรูสึกนิกเขินเคินออก
 ไป ถ้าแม่นใครเห็นฉนแล้วชนจริง ราวกับถูกยา
 แผลสีกแปดโถ จนชูปไซเสียศรีทังผีสิง พระอะไภย
 หลงรูปวาทหวาคประวิง เรากลยยิ่งกว่าพระอะไภยไป
 ถ้ามีไค่นวลหงฉนคงม้วย ใครจะช่วยคยเข็ญเห็น
 ไ่ม่ไหว ฤาจะเหมือนนมคแดงน่าแคลงใจ ให้สังไสย
 วิญญาเป็นอาจิณ คุณำร่าว่าพฤหิศบคเป็นขัตตนิ ตาม

ลัทธิน่าอัศจรรย์ ช่างพูดจาทำตังน่านิล ก็สม
 สนั่นเหมือนตำราสารพัน ออกก็ขดด้วยอะไรไหนหนอ
 แตรรอรกนชศกกระสัน เห็นทอนคนค้ายไม่ขาดวัน
 จะรักกันก็ประเดี๋ยวเมื่อเกยวพาน เหมือนแสบต้อง
 ต้องผูกพันเข้าตาก ระคายปากไม่ละมุนเหมือนน้วน
 หวาน เหมือนอกเขากินมันยามกนคาร กว่าจะพาน
 พยของคตองใจ กระแจะจันทนคนชายขยาสด ไม่
 เหมือนรศมิ่งมิตรพิศมัย ประเวณีมีจยภพไตร ไม่ว่า
 ใครทุกตัวทั่วโลกา ถึงเดือนสยสศกถึงตรุษใหม่ ยังไม่
 ไท่ชุนาฎที่ปราถนา ฟังเสียงบันยงยัตตอศนา รอย
 มหานคเรศนเวศวง ถ้าความทุกข์เราดังเหมือนยงบน
 พิภพพนกจะไหวเหมือนใจหวัง นวลหงคงจะรูถึงหุดัง
 จะนอนฟังทุกขพไม่มีเวน ทุกวันคนเดือนบไม่มีหยุด
 พแสนสศกทุกขใจใครจะเห็น ในทรวงข้าเหมือนเขา
 เชอกเอาเลอกกระเด็น ใครจะเป็นเช่นข้าทั้งธานี ความ

รักนชสคหลงพะวงจิตร จนลุ่มคิถญาตีกาน่าขยคัส
 ลมขคามาธาทางต่าย เหมือนไม่มีกระตัญญคเคิดเรา
 พอใจรักแม่เลี้ยงว่าเลี้ยงเพราะ เผาเผลาะก็ไม่ได้
 อะไรเขา รักคนอนลมตวจนม่วเมา อล้าห์เผาอยู่
 ไม่ไปข้างไหนเลย จะไค่ถามไค่ไม่รู้แน่ เห็นจะ
 แก่เสียเปล่าแล้วเราเอ๋ย สงสารใจจิคคจะชิตเซย
 สงสารตัวตวเอ๋ยจะเอกา สงสารมือหมายจะกายกอด
 สงสารปากปากพลอดไม่หนักหนา สงสารอกอกไออนิจา
 ใครจะมาแอบอกให้อุ่นใจ สงสารหลังหลังหมายจะ
 ไค่จค สงสารสคเวทน่าน้ำตาไหล สงสารตาตาพิ
 แต้นไป จะคใครต่างเจ้าจะเปล้าตา ไออกเรามี
 กรรมทำไฉน จิงจะไค่แนบชิตขนิษฐา ไค่แต่ชอ
 ไวชมตรมอรุา ถิงไค่ผาไวห่มกัตรมใจ ถิงไค่แหวน
 ไวชมกัตรมจิตร ไม่เหมือนไค่มิงมิตรพิคไสม ไค่ของ
 อนหมนแสนทงแคนไตร ไม่เหมือนไค่นมน้องประคอง

นอน จะว่าใครใครอะไรในโลกนี้ ไม่เท่าใคร
 เหมือนนรกสวรรค์ จะว่าหนักหนักรอะไรในคืนนอน ถึง
 สิ่งขรก็ไม่หนักเหมือนนรกกัน จะว่าเจ็บเจ็บแผลพอแก้
 หาย ถ้าเจ็บกายชวาจะอาสัญ แต่เจ็บแค่นนแลแล
 จะเจ็บครัน สุดจะกลั้นสุดจะกลั้นจนอารมณ์ จะว่าชม
 ชมอะไรในพิภพ ไม่อาจลยบรรเพดที่เข็ดชม ถึงตายคม
 ไม่สู้การมคม จะว่าลมลมปากหนักแรง จะว่า
 เมามาอะไรก็ไม่หนัก อันเมารักเช่นนมทุกแห่ง
 เกิดยงยงชิงกันถึงพันแท่ง ใครพลาดแผลงล้มตาย
 วายชวา บ้างชกต่อยกันบอบลอบตหัว เขาจับตัว
 ไล่คุกทุกชนกหนา อันโกรธชิงกันทุกวันมา เพราะ
 ตระหาคัวเคียวมันเห็นยวแรง จนพระเณรเถรต้อยไม่
 ไ้ คักออกไปชดเพลาะเทียวเสาะแสวง บ้างรอน
 ตัวกลวอดคเหมือนมคแดง นอนตะแคงขวาหงาย
 สบายใจ บ้างก็แต่งเพลงยาวไปนำวโนม ว่ารักโฉม

มิ่งมิตรพิชิตมัย พอลงเฉยให้แม่สื่อถือเอาไป แต่ละ
 ไยราคาถึงต่ำลงทอง บ้างก็ถูกแม่สื่อหลอกปอกเอา
 หมก เจ็บอกอกคอบอายเสียตายของ ถ้าแม่สื่อชอ
 ตรงคงไต่ครอง เป็นหอห้องเรือนเรือเป็นเชอวงศ์
 บ้างกรกเขาข้างเคียวลงเขยวเขน บ้างก็เป็นสังการ
 คักชังม วิไลยพระทุกวัดขัตทุกองค์ ถ้าลาภตรง
 มาหาเปลืองผ้าไตร บ้างก็ถูกลมหลอกออกมาเกอ
 ชักสพานแหงนถ่อน้ำตาไหล ไม่ไต่เมื่อยเสียของร้อง
 เอาใคร กลับบวชใหม่สวคมนตรีไปจนตาย เขาว่า
 พระคราวนนกขณอยู่ บวชเณรรู้ไว้เป็นศิษย์ตังจิตร
 หมาย ท่านจับสักสักหน้าปากนอขาย พวกหญิงชาย
 ภาตังทั้งพิภพ เพราะโลกียพนเผอเหลือสละ แต่เป็น
 พระแล้วยงคคณิตชนบ นฤภาคฤหัยชูจะไม่โลกละ
 โมภมบ ให้ปรารถเรื่องผู้หญิประวิงวน จะพรรณาว่า
 ไปไหนจะหมก เหลือก่าหนคนบไม่เสร็จเหมือนแม่คณ

มีใช้ฉันหยายชำแถล่งว่าคน ออย่าร้อนรณร้าวรานร่า
 คาญเคื่อง ฉันคนชั่วตัวโคกเป็นโรครัก ออกจะหัก
 เสี่ยเพราะตรอมจนผอมเหลื่อง สวาทหวังตั้งจิตรเป็น
 นิตยเนื่อง จึงแต่งเรื่องรักไว้ให้คนฟัง พออ่านเล่นเป็น
 ที่ประທံທုក ให้ผาคูกตามประสาเป็นข้าหลัง ท่านทั้ง
 หลายชายหญิงอย่าชิงชัง ฉันต่อตั้งแต่งความตามทำ
 นอง อนเรื่องราวตณหานันสาหัส ถ้าใครตัดเสี่ย
 ใดฉันให้ถอง อส่าห้หควิชาหาเงินทอง ก็เพราะของ
 สึงเคียวมนเกยวกวน ถงยากจนชนหาประสายาก ที่
 มีมากตั้งกองครองสงวน บ้างก็ชอยชาววังริงกระบวน
 เนอกนवलเสี่ยงกหวานขานก็เพราะ ที่เต็มอึดกลดมัน
 กลนไม่หยุด ก็ริบรุดเร็ววิคไปวิคเกาะ เป็นเงินแดงแย่ง
 ยคนคเอาเพลาะ เถียงเทลาระวุ่นวายไม่อายกัน เพราะ
 โลกย์เจ้ากรรมแกทำเชิญ พระเอิญเป็นทั่วโลกย์ให้
 โศกศัลย์ ถงเทวยตรภชงค์พงศศัลยวรรณ ก็เหมื่อน

กนกกับเราที่เศร้าใจ ถารกกันเล่นเปรียงตึงเสียงฟ้า
 หจะช้าเสียด้วยตึงพวงไม่ไหว แต่เงียบเงียบเสียงของคณิง
 ไป รวากย์ไฟไหม้ฟางสว่างโพล่ง ถาคณอินทรกตรอง
 กตองท แต่เราจนขวายแทบตายโห่ง ก็มีได้
 สายสมรนอนคลุมโปง ยังกิ่งโค้งพลอยเขาน่าเศร้าใจ
 แต่นั่งตรกนอินทรกนกถนอง แม้นจะรองชลาสน์
 ฟ้าไห ถ้าใครแย่งแกล้งพาขวัญตาไป คงจะใส่เสีย
 ให้อยไม่นยชน จะถากเชือกเลือกเนื้อเอาเกลือกทา
 สบค้คะเสียให้สาอารมณ์ถวิล จะทิ้งให้กาแรงมันแย่ง
 กน จึงจะสิ้นความแค้นแน่นอุรา อะอะไรใจจิตคิดฉน
 ไม่ควรทโกรรชงด้วยหงษา จะเป็นเวรเปล่าเปล่านั้นเข้า
 ยา จิตรนะอย่าอำมหิตให้ผิดคน เมื่อรักเขาเรากรก
 ไร่นึง ถึงใครชิงนางงามตามกศล ถ้าคู่แข่งแล้วจะ
 ไปข้างไหนพัน ออย่าร้อนรุกรานรำคาญใจ ครนคิด
 ไทหายหงไม่ชงโกรร ค่อยปราโมชยิ้มย่องสนองใจ

ที่จริงจิตรฉันไม่กล้าจะฆ่าใคร ทั้งหม้อใหญ่กระนั้นค
 ฉันเอง แต่ความรักจริงไม่ทิ้งรัก ยังไม่หักไต่ก่อน
 ลงนอนเขลง นำหัวร่อหนอเราไม่เข้าเพลง พศเอา
 เองแก้เองออกกว่าวาย ด้วยความรักหนักแน่นแสน
 จะคลั่ง เหลือกาลงที่จะหักเหรอกหาย ถ้าสมรัก
 นั้นแลฉันปล้นสขาย ไม่เหมือนหมายแล้วเห็นไม่เป็น
 คน ทำอะไรโหมเฉลาจะเข้าใกล้ ฉันจะได้ฝากรักเสีย
 ลักหน ขอเป็นข้านางงามไปตามจน จะสู้ทนทุกข์ของ
 ให้น้องไซ่ ยิงว่าพรรณบนขวนรวิญจวนจิตร ถ้า मैंนผิด
 ทนแล้วทไเหน เหมือนหมายไม่กลางข้าพนาไลย
 สควไเสียที่จะมุ่งผดุงป้อง จะเอาจริงตั้งใจไม่ไต่แท้
 มกแต่ทรพยนกไม่ตรกถอง ถานกไต่เหมือนนกท
 ตรกตรอง จะนอนร้องลครเล่นให้เย็นใจ นกนกแล้ว
 ก็เปล่าเรายิ่งวุ่น เจ้าประคุณน้ำตาพากันไหล ท่าน
 เจ้าจอมหม่อมจิตรนคคไป แสนอาไลยเพียงกาย
 จะวายชนม์ เต็มกระเศอกเสือกกระแควอยู่แล้วหนอ

จะสู้ขอสารพัดก็ขอสัน จะกระโจมโถมเอาเราก็จน
 ครนจะทนอยู่เล่าเราก็กักข ไม่ไ้ตามความรักเลย
 ลักทำ ทุกทีวราตรีไม่มีสุข อร่าเราร้อนเร็งคังเพลิง
 ลุก จะบากบกเข้าไ้ไปอย่างไรคี่ นกจะแต่งศภสาร
 เป็นการลข กคคกลขกลวนองจะหมองศรี ไม่เหมอน
 พบกตธาไ้พาท ตองอารวกไ้แต่ในใจ จะริเรอง
 ว่าจะก้นำเกลยค ฉนขเกยจอธิบายน้ำลายไ้ไหล สำหรัย
 โลกยไ้คกคัลยทุกวันไป กว่าจะไ้ไ้พขพานเห่นนานครน
 จะขอลานองนอยกลอยสวาค แรมนึราศราวข่าพนา
 สันท เปนคาศทรวงพรตพรหมจรรย ไปสวรค
 นึพพานสำราญกาย ในชาตณขุญพนนอยแล้ว เห่น
 คลาศแคลวคลาเคลอนไม่เหมอนหมาย มีแต่ทกข
 ระทมทขให้อบาย เปนผู้ชายสันคคอนิจจ เรองกข
 ครขบเคอนลสัน ไครอย่านินทาวาลขหลัง เอาเรองรก
 ชกเหตุเทศนั้ให้พง พอเอวงกมเท่านเอง ฯ

